

z *cognitio* magistrátské (vládnoucí theorie Huscheho: *Die Multa und das Sacramentum* a Jobbé-Duvala: *Études sur l'histoire de la procédure chez les Romains* 1896). § 6. jedná o *stipulationes praetoriae*, *missio in possessionem* a *restitutio in integrum*. § 7. jedná o praetorských prostředcích v době procesu s formulami. Dotknuv se nejprve starých forem vlivu praetorského (*interdicta* a p.), rozbírá autor nové jeho formy: *denegatio* žaloby a *excepce*, a podává zároveň analysu jich povahy právníkové, jakož i rozbor mínění Schultzeova o obecném charakteru procesu s formulami a exkurs o procesuální konsumpci. V § 8. pak shrnuje všeobecné výsledky této hlavy (praetorské prostředky vyvinuly se z administrativní *cognitio*, až do zákona *Aebutiova* mimo veškeré spojení s normálním procesem občanským). Hlava třetí (str. 135.—176.): materiální genesis práva praetorského. V § 9.: *Jurisdictio* a *imperium* dotýká se neustálenosti klassické terminologie, dřívějších názorů o *jurisdictio*, *juris dictio* a *imperium* v klassické *jurisprudenci*. Ke konci pak vyvozuje, že dlužno hledati zárodek práva praetorského v ideji ochrany obecného míru. § 10.: Princip obecného pořádku v historii práva praetorského (vyklíčení práva praetorského, otázka o materiálním vzniku *interdiktů*, sledy tohoto principu v pozdějších institucích praetorských, zvláště v historii závazku, postupné rozšiřování tohoto principu a paralelní ztráta jeho počáteční břitkosti. § 11.: Princip obecného pořádku v aedilském právu. Dotknuv se nejprve *jurisdictio* aedilské rozbírá autor otázku rozvoje prostředků aedilských. Probrav mínění Iheringovo (*Zweck im Recht*) a Wlassakovo (*Zur Gesch. der Neg. gestio*) o principiální protivě mezi praeturou a aeditou, dokazuje autor chybnost tohoto mínění. Hlava čtvrtá (str. 178.—209.): Právní povaha *juris honorarii*. V § 12. podává nejprve obzor po současné literatuře; rozebírá mínění Windscheidovo (*Actio des röm. Civilrechtes* 1856 a kritiku jeho odpůrce Muthera 1857), mínění Brunsovo (mimoходом v *Symbolae Bethmanno-Hollwegio oblatae* 1868), ke konci pak mínění Bekkerovo (*Actiones*) a dokazuje jeho neudržitelnost. § 13.: Právní povaha práva civilního a praetorského. Právní charakteristika *juris civilis*: *actio* je toliko funkcí práva. Pak pojednává o *jus honorarium* (*actio* v případech v ediktu napřed neupravených, vznik a rozvoj ediktu a jeho vliv na soukromoprávní poměry) a na konec závěr: V systému práva praetorského *jus* jeví se býti následkem *actionis*.

Dr. Čk.

Przegląd prawa i administracyi 1902. Prof. Dr. Ign. Łyskowski. O pojściu własności zarazem przyczynek do nauki o źródłach prawa. Obšírná práce o pojmu vlastnictví s abstraktního stanoviska právního jakož i hospodářského a společenského, a zároveň rozbor pramenů. V II. kapitole dotýká se kriticky práce hrab. Pinińského *Begriff und Grenzen des Eigentumsrechtes nach röm. Rechte*, Vídeň 1902, vyšlé nejprve polsky 1900 v »Památníku jubilea 500letého lvovské university«, a dochází rozbohem pramenů římských k přesvědčení, že podle práva římského podstatou pojmu vlastnictví nikterak není neobmezené panství nad věcí fysickou, nýbrž toliko možnost výlučného hospodářského využitkování jejího, podobně jako Piniński v zmíněném spise: vlastnictví jest právními předpisy zajištěná právní možnost vý-

lučného hospodářského využitkování nějaké věci fysické. Podporu své theorie shledává autor též v novém německém zákonníku občanském, nejnovější německé judikatuře a v projektu občanského zákonníka švýcarského. *Dr. Čk.*

Бранич 1901: Dr. B. P. Ljubišić Капара при куповини (по римском праву); předeslav stručný historický rozvoj ústavu tohoto v právu římském, rozbírá autor ustanovení práva toho o závдавku při koupi. — Dr. D. Arnautovič, Интерпретација једног места у пандектима (I. 41. pr. Dig. de legatis II.)

Dr. Čk.

Právo církevní.

(Pokračování; viz III., 501 nsł.)

Co do státního zákonodárství ve věcech církevních a co do poměru mezi státem a církví vytýkáme *Pfannmüllerovu*: Kirchliche Gesetzgebung Justinians hauptsächlich auf Grund der Novellen (v Berlíně, 1902, str. 94); jest to přehledné seřazení Justinianových předpisův obsažených v 1. knize kodexu a v novellách o církevních záležitostech. Předeslav krátký úvod o zákonodárné činnosti Justinianově uvádí autor normy de rebus sacris, zejména o scizování nemovitých statků církevních (I. oddíl), de personis sacris, hlavně o ustanovování a ordinaci biskupův a klerikův (II. od.) a de episcopali audientia, jakož se zmiňuje o péči biskupův o chudé, o vězně, o opuštěné děti, o šílené, nezletilé, o ženy nucené k vystoupení na jevišti atd. (III. od.). V dodatku připojeny Justinianovy předpisy vzhledem k některým určitým diecésím. Práce tato nechce býti ničímž, než předběžným sebráním příslušného materiálu, na němž by dále mohlo býti budováno.

Krauss otiskuje v Archiv für kath. K. R. (1902, str. 17 nsł.) po krátkém úvodu: »Sacri Palatii Apostolici auditorii assertio Ecclesiasticae libertatis adversus eius impugnatores« vyvolanou sporem vzniknuvším mezi papežem Pavlem V. a republikou Benátskou r. 1605 a 1606 za příčinou vydání tří proticírkevních zákonův a porušení privilegia fori.

Günther ukončuje v Archiv f. K. K. (1902, str. 55 nsł., 234 nsł.) řadu svých článkův o katolické autonomii v Uhersku, o nichž v těchto referátech již zmínka učiněna byla. On přichází k důsledku, že církevní autonomii přísluší vedení i administrace katolického školství všech stupňů a správa katolických fondů; že vykonávání nejvyššího práva patronátního přísluší jedině králi jako právo rezervátní, jež tudíž nemůže vykonávati vláda, která naopak má pouze nad tím bdíti, aby platné zákony státní nebyly porušeny.

Celý druhý objemný sešit citovaného Archivu (515 str.) obsahuje osnovu zákona o svobodě vykonávání náboženství v říši německé podanou německým centrem i se stenografickými zprávami o plenárním sezení německého říšského sněmu ze dne 5. prosince 1900; dále obsahuje zprávu o příslušném jednání komisijním, konečně materialie k návrhu centra, tak zejména uvedena dosud platná příslušná ustanovení říšská a zemská. V sestavení toto uvolili se soudní rada *Groeber* a kanovník *Pichler*.